

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

завідувачки кафедри сімейної медицини факультету післядипломної освіти
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

доктора медичних наук, професора

Соломенчук Тетяни Миколаївни

на дисертацію здобувача ступеня PhD кафедрі внутрішньої медицини № 3
медичного факультету № 1 Вінницького національного медичного
університету імені М.І. Пирогова МОЗ України

ЗАКРЕВСЬКОЇ МАРИНИ МИХАЙЛІВНИ

на тему: **«РОЛЬ БІОМАРКЕРІВ (N-КІНЦЕВОГО ФРАГМЕНТУ
МОЗКОВОГО НАТРІЙУРЕТИЧНОГО ПРОПЕПТИДУ ТА
СТИМУЛЮЮЧОГО ФАКТОРА РОСТУ, ЩО ЕКСПРЕСУЄТЬСЯ
ГЕНОМ 2) У ПРОГНОЗУВАННІ КЛІНІЧНОГО ПОРТРЕТУ І ЯКОСТІ
ЖИТТЯ ПАЦІЄНТІВ З ГІПЕРТОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ І
ФІБРИЛЯЦІЮ ПЕРЕДСЕРДЬ»,**

подану до захисту у створену спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.108
згідно до наказу в.о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова № 204 від 29 грудня 2023 року на підставі
рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова №7 від 28 грудня 2023
року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту
дисертації Закревської Марини Михайлівни на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю
222 «Медицина»

Ступінь актуальності обраної теми

Фібриляція передсердь (ФП) – одна з найбільш поширених у
популяції аритмій. Її виникнення пов'язане з різними кардіальними та
екстракардіальними причинами, серед яких найбільше значення мають АГ,

ІХС, серцева недостатність, клапанна та ендокринна патологія, ятрогенні та інші впливи. Частіше ця аритмія реєструється у літніх людей та хворих на АГ, хоча в останні десятиліття спостерігається зростання частоти її виникнення серед осіб середнього і навіть молодого віку. Значний науковий і практичний інтерес до ФП пов'язаний, по-перше, - з терапевтичними труднощами, які виникають при усуненні пароксизмів і в профілактиці рецидивів її виникнення, по-друге, - з частим розвитком чисельних серцево-судинних ускладнень, зокрема, - тромбоемболічного інсульту, деменції, інфаркту міокарда, тахікардіопатії, прогресування міокардіальної дисфункції тощо, що супроводжується суттєвим зниженням тривалості і якості життя пацієнтів.

Однією з найбільш вагомих причин розвитку ФП і, водночас, небезпечним ускладненням її персистування, є серцева недостатність (СН). Незважаючи на інтенсивні дослідження доволі частої комбінації ФП, АГ і СН, переважно важко чітко визначити їх первинно-наслідковий зв'язок, а також спрогнозувати подальший розвиток цієї клінічної ситуації без використання відповідних маркерів, роль яких все ж залишається дискусійною. Йдеться, насамперед, про визначення рівнів NT-proBNP, підвищення яких може асоціюватись як зі зростанням ризику розвитку ФП (що дає підстави деяким авторам розглядати його в якості предиктора виникнення аритмії), так і з несприятливим прогнозом - прогресуванням систолічної або діастолічної дисфункції ЛШ, розвитком повторного ІМ і раптової смерті у пацієнтів з ФП.

Іншим біомаркером міокардіальної дисфункції, який належить до сімейства рецепторів інтерлейкіну (ІЛ)-1 і може бути використаний як потужний і незалежний предиктор смертності пацієнтів із СН, є стимулюючий фактор росту гену 2 (ST2). Його підвищення у динаміці спостереження є свідченням прогресування фіброзу, структурного ремоделювання міокарда, запалення та об'ємного перевантаження камер серця, що, у свою чергу, становить підґрунтя розвитку і тривалого персистування ФП. У багатьох дослідженнях доведена доцільність визначення ST2 з метою прогнозування ускладнень у хворих із СН, але потребує більш детального вивчення в групах

хворих із поєднанням ФП та АГ. Таким чином, уявляється перспективним вивчення ролі цих біомаркерів у прогнозуванні характеру перебігу доволі частого клінічного поєднання АГ і ФП.

Метою дисертаційного дослідження було удосконалення біомаркерного прогнозування клінічного портрету і якості життя пацієнтів з АГ і різними формами ФП на підставі вивчення асоціацій вмісту NT-proBNP і ST2 у плазмі з різними клініко-інструментальними показниками та якістю життя.

Для досягнення мети авторкою передбачалось вивчення в пацієнтів з ГХ - залежно від наявності ФП та її різних клінічних форм: варіабельності рівнів NT-proBNP і ST2 у плазмі; взаємозв'язків їх рівнів із показниками структурно-функціонального стану міокарда, характером добової регуляції ЧСС та порушень серцевого ритму і провідності; змінами якості життя пацієнтів, та розробити (шляхом множинної лінійної покрокової регресії) на основі отриманих результатів модель клінічного портрету і якості життя пацієнтів ГХ і ФП з врахуванням в алгоритмі вмісту в плазмі крові біомаркерів NT-proBNP і ST2.

Таким чином, вважаю, що тема і мета представленої роботи є актуальною як для сучасної науки, так і практичної охорони здоров'я.

Для досягнення мети і вирішення поставлених завдань авторкою дисертаційної роботи проведено комплексне обстеження достатньої кількості хворих на ГХ з і без ФП, яке виконувалось згідно основних положень Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (2000) і наказу МОЗ України № 281 від 01.11.2000, і проводилось, як відкрите обсерваційне одномоментне рандомізоване порівняльне клінічне дослідження. З усіма учасниками були підписані інформовані згоди. Дизайн дослідження був затверджений комісією з питань етики Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова МОЗ України.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дослідження було включено 118 пацієнтів з ГХ II стадії, з яких 89 пацієнтів з ФП, 29 пацієнтів - без ФП. За віком і статевим розподілом групи достовірно не відрізнялись. Чітко були сформульовані критерії включення та виключення, спланований дизайн дослідження, який передбачав: загальноклінічне дослідження; ЕКГ в 12-и стандартних відведеннях; холтерівське моніторування ЕКГ; ЕхоКГ в М-, В- і Д-режимах; опитувальники для оцінки якості життя - SF-36 і MLHFQ, лабораторні методи з визначенням: NT-proBNP, ST2, загального холестерину, тригліцеридів, холестерину ліпопротеїнів високої і низької щільності, креатиніну, статистичні методи (варіаційна статистика, t-test Стьюдента, χ^2 -test, one-way ANOVA & LSD test, Spearman Rank Order Correlation і Multiple Linear Regression).

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Оптимальна кількість включених у дослідження пацієнтів, методологічно виважений розподіл їх у групи порівняння, продуманий дизайн дослідження дозволив дисертантці отримати нові і доповнити відомі дані щодо особливостей клінічного портрету та біомаркерного прогнозування перебігу ГХ з різними формами ФП з врахуванням комплексу клініко-інструментальних показників та показників якості життя пацієнтів. Зокрема, вперше проведена комплексна оцінка варіабельності плазмових рівнів біомаркерів NT-proBNP і ST2 у пацієнтів ГХ і ФП, виділені їх відносно низький, проміжний та відносно високий рівні, оцінені їх асоціації з різними клінічними характеристиками хворих; доведений факт асоціації ФП з гемодинамічним перевантаженням правих відділів при відсутності достовірних змін з боку лівих відділів серця; виявлено взаємозв'язки високих рівнів NT-proBNP із суттєвими порушеннями внутрішньосерцевої гемодинаміки при відсутності достовірних змін ЕхоКГ-показників залежно від рівня ST2 у плазмі. Доведено, що рівень NT-proBNP $\geq$ 810 нг/л у плазмі

асоційований з порушеннями добового профілю ЧСС, підвищенням активності шлуночкового і надшлуночкового аритмогенезу, збільшенням епізодів ББІМ. На основі результатів аналізу результатів опитування з використанням різних шкал оцінки якості життя вперше визначені чинники, які впливають на зниження фізичної і психічної компоненти здоров'я хворих на ГХ та ФП, та розроблена модель біомаркерного прогнозування у них несприятливого клінічного перебігу.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Загалом, положення дисертації обґрунтовані, висновки відповідають меті і поставленим завданням дослідження. Результати роботи достатньо широко представлені та апробовані на міжнародних наукових форумах, а також висвітлені у публікаціях. За матеріалами дисертації опубліковано 5 наукових статей в фахових журналах, включених до переліку наукових фахових видань України.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційне дослідження **Закревської Марини Михайлівни «Роль біомаркерів (N-кінцевого фрагменту мозкового натрійуретичного пропептиду та стимулюючого фактора росту, що експресується геном 2) у прогнозуванні клінічного портрету і якості життя пацієнтів гіпертонічною хворобою і фібриляцією передсердь»** виконане на відповідному науково-методичному і методологічному рівні. Положення дисертації, висновки і практичні рекомендації, які виносяться на захист, відповідають фактичному матеріалу, є логічними та аргументованими, містять наукову новизну і мають вагоме практичне значення.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Результати дослідження розширюють сучасні уявлення щодо особливостей клінічного перебігу поєднання ГХ і ФП залежно від її різних

форм з врахуванням плазмових рівнів NTpro-BNP і ST2, показників структурно-функціонального стану міокарда та якості життя, що дозволяє виділяти несприятливі клінічні фенотипи пацієнтів з ГХ та ФП, та прогнозувати їх розвиток. Виділено конкретні рівні NTpro-BNP у плазмі крові (!> 485 нг/л), при яких достовірно зростає ризик прогресування міокардіальної дисфункції, що робить можливим вчасно проводити корекцію базової терапії. Отримані результати в перспективі можуть бути впроваджені як в практичну роботу закладів охорони здоров'я України, так і для планування наступних наукових досліджень.

Оцінка змісту дисертації , її завершеності в цілому

Структура дисертації Закревської Марини Михайлівни повністю відповідає сучасним вимогам МОН України до дисертацій на здобуття ступеня PhD. Робота викладена українською мовою на 239 сторінках друкованого тексту, з яких 157 становить основний текст роботи, містить анотацію, зміст, перелік умовних позначень, скорочень і термінів, вступ, огляд літератури, опис матеріалів та методів дослідження, чотири розділи власних досліджень, розділ аналізу і обговорення власних результатів, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел, що включає 235 найменувань (47 кирилицею та 188 латиницею), додатки. Результати власного дослідження інформативно відображені у 37 таблицях та проілюстровані 30 рисунками.

В анотації, яка представлена українською та англійською мовами, стисло викладено короткий зміст дисертації, результати дослідження та основні положення, які виносяться на захист, наведено перелік опублікованих праць за темою роботи.

У вступі дисертації авторкою розкрито актуальність обраного наукового напрямку, обґрунтовано доцільність та перспективність проведення власного дослідження. Мета і завдання сформульовані чітко й лаконічно. У вступі визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено новизну та практичне значення результатів, зазначено особистий внесок здобувача та інформацію про апробацію роботи.

Розділ 1 «Огляд літератури» включає три підрозділи, у яких викладено аналіз даних літератури щодо поширеності, факторів ризику, особливостей структурного ремоделювання міокарда передсердь та клінічних варіантів ФП, ускладнень та якості життя пацієнтів з АГ, ХСН та ФП, значення прогностичних біомаркерів - N-кінцевого фрагменту (NT-proBNP) і стимулюючого фактору росту, що експресується геном 2 (ST2) у діагностиці міокардіальної дисфункції, формуванні специфічної регуляторної відповіді організму на гемодинамічний стрес та в якості критерію прогнозування несприятливих серцево-судинних ускладнень у цієї категорії хворих. В огляді чітко окреслені саме ті питання і проблеми, які потребують більш поглибленого вивчення і є предметом даного дисертаційного дослідження. Огляд літератури добре структурований, змістовний, свідчить про знання дисертантом проблематики власного наукового пошуку та про зацікавленість автора в обраній темі.

Розділ 2 «Клінічна характеристика обстежених хворих, методи дослідження та статистичного аналізу» містить чітко сформульовані критерії включення/виключення пацієнтів у дослідження, детальний аналіз їх основних клінічних характеристик, включаючи вік, стать, фактори ризику, коморбідну патологію, особливості аритмологічного статусу у разі ФП, опис чотирьох етапів дизайну дослідження, перелік методів обстеження хворих і статистичного обробки первинних даних.

Представлена робота виконана в КНП “Вінницький регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології” впродовж 2018-2022 років. В процесі дослідження із 118 хворих були сформовані дві групи – основна (89 пацієнтів з ГХ II стадії і різними клінічними варіантами ФП та група порівняння (29 пацієнтів з ГХ II стадії без ФП, яка була виключена за анамнестичними даними і результатами холтерівського моніторингу ЕКГ). Розподіл за віком та статтю засвідчив відсутність статистично значимої неоднорідності за цими показниками в групах порівняння.

Дизайн дослідження передбачав комплекс сучасних інформативних методів обстеження, серед яких: загально-клінічне дослідження; ЕКГ в 12 стандартних відведеннях; холтерівське (24-годинне) моніторування ЕКГ; ЕхоКГ в М-, В- і Д-режимах; опитувальники для оцінки якості життя - SF-36 і MLHFQ, лабораторні методики (NT-proBNP, ST2, загальний холестерин, тригліцериди, холестерин ліпопротеїнів високої і низької щільності, креатинін), статистичні методи (варіаційна статистика; методи порівняння - t-test Стьюдента, χ^2 -test і one-way ANOVA & LSD test; кореляційний аналіз - Spearman Rank Order Correlation і множинна лінійна регресія - Multiple Linear Regression).

Розділ 3 присвячений аналізу варіабельності у плазмі крові пацієнтів з ГХ середніх величин NT-proBNP і стимулюючого фактора росту, що експресується геном 2 (ST2), залежно від наявності ФП, її клінічного варіанту та різних клінічних характеристик. Доведено, що незалежно від наявності аритмії, у хворих на ГХ II ст відсутня значима асоціація рівня NT-proBNP зі статтю пацієнта. В осіб з ФП (але не в групі пацієнтів з ГХ без ФП) доведено достовірне збільшення середньої величини цього біомаркеру в молодих, порівняно з пацієнтами середнього і похилого віку. При відсутності залежності рівня NT-proBNP та ФП, її клінічним варіантом і такими характеристиками, як тривалість анамнезу ФП, клас за EHRA та частота нападів, виявлено достовірні взаємозв'язки цього біомаркеру з тривалістю гіпертензивного анамнезу, ФК стенокардії та ФК ХСН за NYHA. Зниження рівня NT-proBNP реєструється у разі аліментарно-конституційного ожиріння і збільшення ІМТ, але збільшується при ГЛШ та у разі зменшення величини ШКФ, розрахованої за формулою СКД-ЕРІ. Щодо ST2, то істотно найвищий його рівень спостерігається у хворих з пароксизмальною і постійною формою ФП. Значення цього показника також асоціюється з наявністю супутньої хронічної коронарної хвороби, величиною ФК ХСН за NYHA, такими чинниками ризику як ПАТ > 60 мм рт. ст., ЦД 2 типу, атерогенна дисліпідемія та тяжкий клінічний перебіг аритмії (клас за EHRA).

У розділі 4 викладено результати аналізу особливостей структурно-функціонального стану міокарда за даними ЕхоКГ-дослідження, циркадної регуляції ЧСС і характеру порушень серцевого ритму та провідності, залежно від наявності ФП, її клінічного варіанту, рівнів NT-proBNP і ST2.

У пацієнтів з ГХ II стадії доведена щільна асоціація аритмії з більш тяжким структурним ремоделюванням правих відділів серця; постійної форми ФП (на відміну від пароксизмальної і персистуючої) - зі зменшенням скоротливої здатності міокарда (ФВ) і зростанням частоти випадків трикуспідальної недостатності, а також з більш тяжким структурним ремоделюванням ЛШ (зокрема, збільшенням величини ТЗСЛШд, іММЛШ, частоти випадків КГ та зменшенням ЕГ ЛШ), порівняно з пароксизмальною ФП. Доведено, що відносно високий (≥ 810 нг/л) рівень NT-proBNP асоціюється із суттєвим збільшенням величини обох передсердь та їх індексів (ЛП, іЛП, ПП, іПП), Т ЛА, частоти випадків КГ і зменшенням величини КДР ЛШ. Продемонстрована відсутність будь-яких достовірних змін ЕхоКГ-показників, залежно від рівня ST2 у плазмі.

При аналізі циркадної регуляції ЧСС і характеру порушень серцевого ритму та провідності встановлено, що найбільш переконливі зміни в регуляції фонові ЧСС притаманні пацієнтам з постійною формою ФП. У хворих із персистуючою формою ФП реєструється суттєво вища кількість випадків блокад ЛНПГ (порівняно з групою без ФП), в той час як у пацієнтів з пароксизмальною формою ФП – блокад ПНПГ (порівняно з персистуючою і постійною формою аритмії). Відносно високий рівень NT-proBNP (≥ 810 нг/л) асоційований зі зростанням величини середньо-денної і середньо-добової ЧСС та величини Ці, а також зі збільшенням середньої кількості суправентрикулярних екстрасистол, загальної тривалості епізодів ФП за добу, випадків з ШЕ > 100 за добу та епізодів ББІМ.

У розділі 5 проведено комплексну оцінку якості життя пацієнтів двох груп за опитувальниками SF-36 (The 36-Item Short Form Health Survey) і MLHFQ (Minnesota Living with Heart Failure Questionnaire) на 2-3 день після

госпіталізації в стаціонар. Продемонстровано достовірний зв'язок рівня якості життя пацієнтів ГХ з клінічним варіантом ФП та рівнями біомаркерів у плазмі. Зокрема, доведено, що в пацієнтів з ГХ і ФП відносно високий рівень NT-proBNP у плазмі (≥ 810 нг/л) асоційований зі суттєвим зниженням щоденної активності за рахунок погіршення фізичного та емоційного стану пацієнтів, а відносно високий рівень ST2 у плазмі ($\geq 27,3$ пг/мл) - із суттєвим зменшенням фізичного функціонування (PF), життєздатності (VT), соціального функціонування (SF); зниженням фізичної (PH) і психічної (MH) компоненти здоров'я за SF-36, а також суттєвим зростанням величини сумарного балу за MLHFQ. Крім того, погіршення фізичної компоненти здоров'я (ФКЗ) за опитувальником SF-36 виявилось пов'язаним з більш тривалим гіпертензивним анамнезом, збільшенням вмісту біомаркеру ST2 у плазмі та наявністю концентричної моделі ЛШ, психічної компоненти - ітжесзі збільшенням вмісту біомаркеру ST2 у плазмі і величини середньо-нічної ЧСС за даними ХМ ЕКГ.

У розділі 6 представлені результати множинного лінійного регресійного аналізу з наступним моделюванням клінічних профілів пацієнтів. Доведено, що в пацієнтів ГХ і ФП, незалежно від її клінічного варіанта, при рівні $ST2 > 19,8$ нг/л можливо передбачити наступний клінічний портрет: клінічні та інструментальні ознаки супутньої ХКХ: стенокардія напруги I-III ФК (ВШП=2,3); ХСН з ФК ≥ 2 за NYHA (ВШП=2,8); супутній ЦД 2 типу (ВШП=0,6); гемодинамічне перевантаження ПШ, зниження якості життя за рахунок фізичної компоненти здоров'я (PH < 51 балів), визначеної за опитувальником SF-36 (ВШП=3,3).

При досягненні рівня NTpro-BNP в плазмі > 485 нг/л можливо передбачити наступний клінічний портрет: гіпертензивний анамнез > 12 років (ВШП=1,1), гіпертрофія ЛШ (ВШП=1,9); збільшення ПП > 36 мм (ВШП=2,6); зростання ЧСС ден > 110 за 1 хв при ХМ ЕКГ (ВШП=1,6); зменшення величини ШКФ < 56 мл/хв/1,73м² (ВШП=2,2) і збільшення сумарного балу за MLHFQ > 27 (ВШП=3,1). Домінуючими маркерами є зниження якості життя

за рахунок симптомів ХСН, інструментальні ознаки гемодинамічного перевантаження правих відділів і клінічно значимі кардіоренальні порушення.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» дисертанткою глибоко проаналізовано власні результати у співставленні з даними сучасної літератури, підведено підсумки роботи, окреслені нові положення, які вдалось встановити в процесі виконання роботи, наведено аргументоване обґрунтування виявленим закономірностям і фактам. Викладена у розділі інформація свідчить про глибоке осмислення обраної для власного дослідження наукової проблеми із врахуванням дискусійних питань та перспективних напрямків подальших досліджень.

Висновки та практичні рекомендації відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційної роботи.

Список використаних джерел оформлений згідно бібліографічних вимог та містить достатню кількість сучасних літературних посилань. У додатку А представлено список наукових праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації.

Таким чином, дисертаційна робота Закревської Марини Михайлівни «Роль біомаркерів (N-кінцевого фрагменту мозкового натрійуретичного пропептиду та стимулюючого фактора росту, що експресується геном 2) у прогнозуванні клінічного портрету і якості життя пацієнтів гіпертонічною хворобою і фібриляцією передсердь» відповідає існуючим вимогам та є завершеним науковим дослідженням, результати якого становлять наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати представленого дисертаційного дослідження можуть бути рекомендовані до впровадження у наукову і навчальну роботу кафедр ЗВО, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Медицина», проводять навчальну діяльність з метою підвищення кваліфікації лікарів-

інтерністів (кардіологів, аритмологів, терапевтів, сімейних лікарів), а також можуть бути використані у практичній роботі закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на ГХ II ст та ФП.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Представлена дисертаційна робота за актуальністю обраної теми, обсягом проведених досліджень, обґрунтованістю висновків, новизною, теоретичним і практичним значенням в цілому заслуговує на позитивну оцінку. Суттєвих зауважень не виявлено, а виявлені неістотні недоліки не знижують наукової цінності дисертаційного дослідження. Зокрема, із незначних зауважень звертають на себе увагу доволі розлогі формулювання назв розділів, деякі невдалі вислови і слова - іншомовні кальки (наприклад «пошагово», «неблагоприємні»); т.з. «механічні» орфографічні, пунктуаційні чи граматичні помилки, вживання тавтології або застарілих аббревіатур (напр. ЦД II типу). Крім того, в тексті не до кінця вивірені всі прийняті дисертанткою скорочення, а низка аббревіатур взагалі не винесена у відповідний перелік.

У процесі ознайомлення з матеріалами дисертації виникли наступні запитання до її авторки:

1. У розділі клінічної характеристики обстежених хворих та методів дослідження у критеріях включення/виключення фігурує стан ХСН з акцентом на ФК за NYHA. Чи враховували Ви стадію ХСН?
2. Як, на погляд авторки дисертаційного дослідження, пояснити асоціацію підвищеного рівня NT-proBNP у плазмі крові хворих на ГХ та ФП зі зменшенням величини ШКФ, розрахованої за формулою СКД-ЕРІ?
3. Чи вивчалась у дослідженні роль куріння (поряд з іншими факторами ризику - дисліпідемія, ЦД, ХХН...), на варіабельність рівнів біомаркерів у пацієнтів з ГХ та ФП, клінічні форми ФП та якість життя хворих? Якщо

так, то які асоціації були виявлені і чи впливали вони на моделювання клінічних портретів пацієнтів?

Відсутність(наявність) порушень академічної доброчесності.

Рукопис дисертаційної роботи Закревської Марини Михайлівни «Роль біомаркерів (N-кінцевого фрагменту мозкового натрійуретичного пропептиду та стимулюючого фактора росту, що експресується геном 2) у прогнозуванні клінічного портрету і якості життя пацієнтів гіпертонічною хворобою і фібриляцією передсердь» перевірено на плагіат. Згідно експертного висновку Комісії з виявлення та запобігання академічного плагіату у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І.Пирогова унікальність роботи станом на 14.12.2023 становить 88,7% (перевірено програмним засобом «UNICHECK»). Таким чином, дисертаційна робота Закревської Марини Михайлівни є оригінальною завершеною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Закревської Марини Михайлівни «Роль біомаркерів (N-кінцевого фрагменту мозкового натрійуретичного пропептиду та стимулюючого фактора росту, що експресується геном 2) у прогнозуванні клінічного портрету і якості життя пацієнтів гіпертонічною хворобою і фібриляцією передсердь» є оригінальною завершеною науковою працею, основні положення якої відображені у достатній кількості опублікованих праць у фахових вітчизняних виданнях, та обговорені на медичних форумах різних рівнів. Результати дисертаційного дослідження розширюють сучасні уявлення про роль біомаркерів NTpro-BNP і ST2 у розвитку несприятливих клінічних портретів пацієнтів з ГХ та ФП, та дозволяють використовувати досягнення їх відповідних граничних рівнів в якості достовірних прогностичних маркерів і проводити вчасну корекцію базової терапії хворих.

Представлена дисертаційна робота виконана на сучасному методологічному рівні, за актуальністю теми, обсягом виконаного

дослідження, достовірністю отриманих результатів та висновків, науковою новизною, науково-практичним та теоретичним значенням цілком відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. 44 та Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 щодо здобуття ступеня доктора філософії та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент:

**Завідувачка кафедри сімейної
медицини ФДПО Львівського
національного медичного університету
імені Данила Галицького
доктор медичних наук, професор**

Т. М. Соломенчук

Вчений секретар

С.П. Ягело